

Załącznik nr 1
do uchwały Nr V/40/19
Rady Powiatu Gostyńskiego
z dnia 28 marca 2019 r.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gostyńskim na lata 2019 - 2021

Gostyń 2019 r.

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	3
II. Opis Programu	3
III. Diagnoza potrzeb opiekuńczo-wychowawczych w powiecie gostyńskim	6
IV. Cel strategiczny Programu	24
V. Cele Programu i zadania do realizacji	25
VI. Zakładane rezultaty realizacji Programu	31
VII. Zagrożenia dla realizacji działań ujętych w Programie	32
VIII. Sposób monitorowania Programu	33
IX. Zakończenie	33

I. WSTĘP

W celu zapewnienia każdemu dziecku, całkowicie lub częściowo pozbawionemu opieki rodziców, stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego – zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2018 poz. 998 z późn. zm.), tworzy się 3-letni Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gostyńskim na lata 2019 - 2021.

Zgodnie z obowiązującym obecnie stanem prawnym, systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W powiecie gostyńskim Zarządzeniem Starosty Gostyńskiego Nr 50/11 z 2 sierpnia 2011 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu wyznaczone zostało na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

II. OPIS PROGRAMU

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gostyńskim na lata 2019 – 2021 zakłada funkcjonowanie kompleksowego systemu wspierania rodzin. Określa zakres niezbędnych zadań i działań, zmierzających do ograniczenia sieroctwa społecznego. Program opisuje założone do osiągnięcia cele, wymienia instytucje, organizacje, służby i środowiska włączone w realizację przyjętych założeń. Ponadto Program precyzuje działania podejmowane na rzecz realizacji założonych celów, zadania w ramach kategorii działań.

Niniejszy dokument pozwoli zaplanować działania w zakresie profilaktyki opieki nad rodziną i dzieckiem oraz działania umożliwiające rozwój rodzinnych form opieki zastępczej. Dokument ten ma również istotne znaczenie dla zapewnienia specjalistycznego wsparcia dzieciom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Program ustala również coroczne limity tworzenia nowych rodzin zastępczych zawodowych w powiecie gostyńskim.

Zadania i działania zawarte w niniejszym dokumencie mogą być korygowane w przypadku wystąpienia takiej konieczności.

Analizując i ustalając cele Programu uwzględniono z jednej strony zadania samorządu powiatowego, wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z drugiej strony lokalne (w wymiarze powiatowym) uwarunkowania: potrzeby i możliwości ich zaspokojenia, w tym już istniejącą infrastrukturę socjalną, w zakresie pieczy zastępczej.

W Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gostyńskim na lata 2019 - 2021 wskazano na konieczność podjęcia działań profilaktycznych, wspomagających i wspierających rodzinę biologiczną dziecka, rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a także utrzymujących poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą, funkcjonującą na terenie powiatu.

Zakłada się, że tylko równoległa realizacja przyjętych w Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gostyńskim celów oraz realizacja gminnych programów wpierania rodziny w samorządach wchodzących w skład powiatu gostyńskiego, umożliwi w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczeń dzieci z terenu powiatu w pieczy zastępczej oraz powroty dzieci z pieczy do swoich rodzin, po przywróceniu tym rodzinom zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zakłada się też, w sytuacjach, gdy przywrócenie rodzinie biologicznej dziecka zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych nie jest możliwe, dążenie do przysposobienia dziecka.

W przypadku braku takiej możliwości i potrzebie zapewnienia dzieciom czasowej opieki i wychowania do czasu ich usamodzielnienia, zakłada się ograniczanie umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na rzecz rodzinnej opieki zastępczej, co sprzyja wychowaniu dzieci w środowiskach prawidłowych wzorców rodzinnych. W konsekwencji doprowadzi to do zapewnienia dzieciom możliwości znalezienia swojego miejsca w życiu dorosłym oraz minimalizacji zjawiska marginalizacji społecznej wśród wychowanków pieczy zastępczej.

II.1 Instytucje i organizacje zaangażowane w realizację Programu:

Koordynator Programu – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu

Realizatorzy Programu – instytucje i organizacje z terenu powiatu gostyńskiego:

- Starostwo Powiatowe w Gostyniu,
- instytucje systemu pomocy społecznej i wsparcia rodziny,
- placówki oświatowe,
- organizacje pozarządowe,

- organy administracji samorządowej,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- sądy rodzinne,
- policja,
- prokuratura,
- ochrona zdrowia,
- wolontariusze,
- media.

II.2 Adresaci Programu:

- 1) rodziny biologiczne, w szczególności te, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej,
- 2) rodziny zastępcze z małoletnimi dziećmi i pełnoletnimi wychowankami nadal przebywającymi w rodzinie zastępczej,
- 3) usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych,
- 4) placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- 5) specjaliści wspierający rodziny i wychowanków pieczy zastępczej.

II.3 Finansowanie Programu:

Zgodnie z założeniami ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2018, poz. 998 z późn. zm.), do zadań własnych powiatu należy realizacja zadań z zakresu organizacji i wsparcia rodzin oraz wychowanków pieczy zastępczej, a także zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców.

Samorząd w pełni odpowiada za funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem, w tym również za finansowanie działań z tego zakresu.

Projektowane źródła finansowania Programu:

- 1) środki własne powiatu gostyńskiego lub powiatu pochodzenia dziecka,
- 2) gmina pochodzenia dziecka,
- 3) opłaty rodziców za pobyt dzieci w pieczy zastępczej,
- 4) dotacje celowe z budżetu państwa na finansowe wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną,
- 5) dotacja celowa w ramach pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- 6) środki finansowe pozyskane z samorządu województwa,
- 7) środki finansowe pozyskane z funduszy unijnych,

- 8) granty konkursowe różnych szczebli pozyskiwane przez powiat lub organizacje pozarządowe,
- 9) darowizny dla organizacji pozarządowych,
- 10) wolontariat, w tym pracowniczy.

III. DIAGNOZA POTRZEB OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH W POWIECIE GOSTYŃSKIM

Analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia w obszarze wspierania rodziny, przeprowadzona przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu, ukazała problemy społeczne występujące na terenie powiatu gostyńskiego.

Ogólna charakterystyka powiatu gostyńskiego*:

- liczba mieszkańców	76069
- obszar	810 km ²
- podział administracyjny	7 gmin, 5 miast, 182 wsie

* dane GUS za 2017 r.

Tabela 1. Przyczyny umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej – stan na koniec 2015 i 2017 r.

Liczba dzieci w:	rodzinach zastępczych spokrewnionych		rodzinach zastępczych niezawodowych		rodzinach zastępczych zawodowych		w tym w pogotowiu rodzinnym		placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego	
	31.12. 2015.	31.12. 2017.	31.12. 2015.	31.12. 2017.	31.12. 2015.	31.12. 2017.	31.12. 2015.	31.12. 2017.	31.12. 2015.	31.12. 2017.
Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, z tego na skutek:	25	31	37	26	19	13	7	0	35	34
sieroctwa	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0
pólsieroctwa	5	4	4	7	0	0	0	0	0	0
uzależnienia rodziców, w tym:	3	6	8	9	5	0	4	0	8	10
<i>od alkoholu</i>	3	6	8	9	5	0	4	0	8	10
przemocy w rodzinie	3	4	3	1	1	0	0	0	6	4
bezzadności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	0	1	7	4	4	3	0	0	20	17
niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	0	0	3	0	0	2	0	0	0	0
długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	2	2	6	2	8	7	3	0	0	0
ubóstwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
bezrobocia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
nieodpowiednich warunków mieszkaniowych	0	0	2	2	0	0	0	0	0	1
pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
inne	9	12	3	1	0	0	0	0	1	2

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Uzależnienia, długotrwałe lub ciężkie choroby rodziców i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych to najczęstsze przyczyny umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej. Istotną przyczyną jest również przemoc w rodzinie. Z danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Gostyniu wynika, że problem przemocy dotyczył w 2016 roku znacznie większej liczby rodzin niż w 2015 roku. W 2017 roku liczba sytuacji przemocy w rodzinie minimalnie zmalała w stosunku do roku 2016.

Tabela 2. Ofiary przemocy w rodzinie.

	2015	2016	2017
ogółem	76	109	91
kobiety	52	83	63
mężczyźni	12	13	14
dzieci	12	13	14

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Gostyniu

Tabela 3. Sprawcy przemocy w rodzinie.

	2015	2016	2017
ogółem	52	84	71
kobiety	3	2	5
mężczyźni	48	82	66
nieletni	1	0	0

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Gostyniu

Z obserwacji wynika, że we wcześniejszych latach dzieci umieszczone w pieczy zastępczej pochodziły z rodzin żyjących w ubóstwie, mimo że nie była to główna przyczyna ich umieszczeń poza rodziną naturalną. Ubóstwo można było uznać za przyczynę współtowarzyszącą innym problemom rodziny. Obecnie obserwuje się, że rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej posiadają stałe źródło dochodu, są aktywni zawodowo, a mimo tego występują przyczyny, które decydują o pobycie dzieci w pieczy zastępczej, np. uzależnienie od alkoholu, przemoc w rodzinie, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza czy pobyt poza granicami kraju.

Tabela 4. Praca asystenta rodziny.

	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba dzieci
przydzielenie asystenta rodziny w 2015 roku	60	261	159
w tym rodzinom z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej	8	19	14
przydzielenie asystenta rodziny w 2017 roku	72	285	185
w tym rodzinom z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej	10	32	21

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu gostyńskiego

Jak wynika z danych zebranych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu gostyńskiego, w 2015 roku asystenci rodzin pracowali z 60 rodzinami, a w 2017 r. – z 72 rodzinami. Niestety, nie każda rodzina, z której dziecko zostaje umieszczone w pieczy zastępczej, jest obejmowana wsparciem asystenta rodziny. Wówczas szanse na powrót dziecka do rodziny naturalnej są znacznie mniejsze.

Na terenie powiatu gostyńskiego dzieci, z uwagi na czasową niemożność sprawowania opieki przez rodziców, są umieszczane w różnych formach pieczy zastępczej: rodzinnych lub instytucjonalnych. Piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki rodzinnej w rodzinie zastępczej spokrewnionej, niezawodowej lub zawodowej. W przypadku braku powyższych możliwości zapewnia się instytucjonalną pieczę zastępczą w placówce typu socjalizacyjnego.

Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku kontynuowania nauki, za zgodą rodziny zastępczej, nie dłużej niż do ukończenia 25. roku życia. Pobyt w rodzinie zastępczej może być skrócony w wyniku zmiany sytuacji prawnej rodziców biologicznych, tj. w przypadku przywrócenia władzy rodzicielskiej - powrót do rodziny biologicznej, natomiast w przypadku pozbawienia władzy rodzicielskiej - dążenie do przysposobienia. Kandydaci na rodziców zastępczych, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą mieć świadomość czasowego charakteru opieki nad dzieckiem i obowiązku wspierania kontaktów dziecka z rodzicami, a także brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

Tabela 5. Formy pieczy zastępczej aktualnie funkcjonujące na terenie powiatu gostyńskiego (stan na 31.12.2012 r., 31.12.2015 r. i 31.12.2017 r.)

Forma pieczy zastępczej	Liczba rodzin			Liczba dzieci ogółem			Liczba dzieci z powiatu gostyńskiego		
	2012	2015	2017	2012	2015	2017	2012	2015	2017
Stan na koniec roku									
liczba rodzin zastępczych ogółem	44	48	48	71	81	70	49	53	46
liczba rodzin zastępczych spokrewnionych	15	19	23	21	25	31	19	22	27
liczba rodzin zastępczych niezawodowych	22/66*	24/72*	20/60*	32	37	26	17	22	14
liczba rodzin zastępczych zawodowych ogółem:	7/21*	5/15*	5/15*	18	19	13	13	9	5
– w tym pełniące funkcje pogotowia rodzinnego	2/6*	2/6*	1/3*	0	7	0	0	4	0
– rodziny zawodowe specjalistyczne	1/3*	0	1/3*	3	0	4	3	0	3
– rodziny zawodowe	4/12*	3/9*	3/9*	15	12	9	11	5	2
liczba kandydatów gotowych na przyjęcie dziecka	4	1	0	-	-	-	-	-	-
liczba rodzin posiadających uprawnienia do pełnienia funkcji rodziny pomocowej	45	47	49	-	-	-	-	-	-
Liczba rodzin zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny pomocowej	1	2	2	-	-	-	-	-	-
liczba osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze	37	14	9	-	-	-	-	-	-
liczba osób usamodzielnianych opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze	24	22	6	-	-	-	-	-	-
Dom Dziecka w Bodzewie	40 miejsc	28 miejsc	28 miejsc	37	26	26	15	8	9
Dom Dziecka w Gostyniu	10 miejsc	10 miejsc	10 miejsc	10	10	8	4	7	5

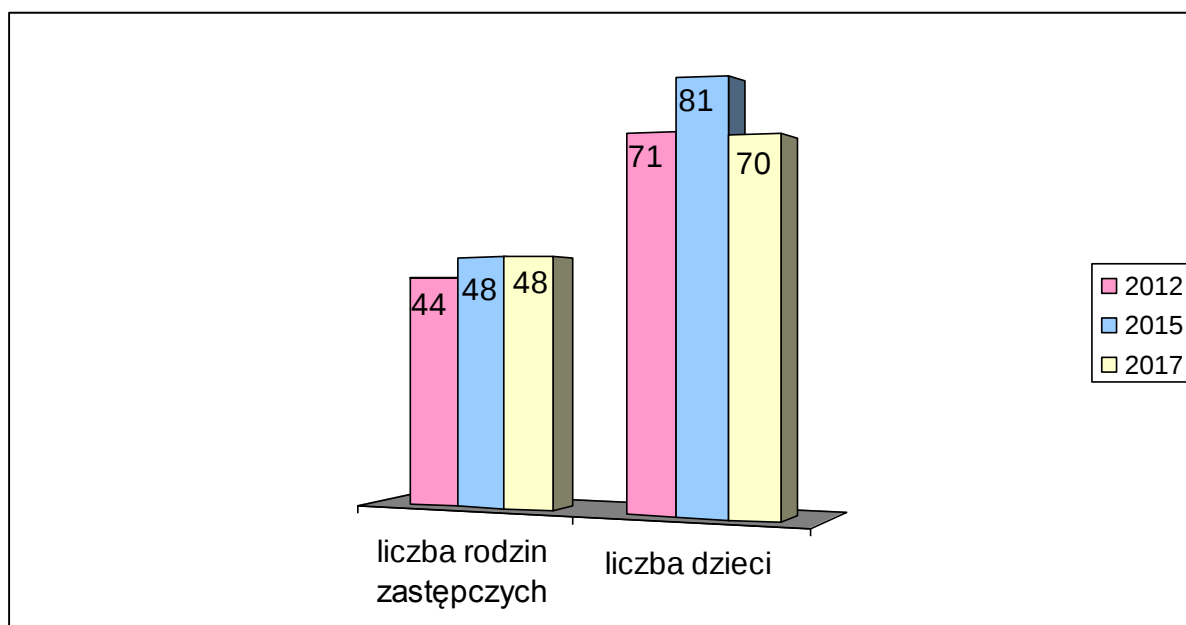
Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

* liczba oznacza liczbę miejsc ogółem w rodzinach, która jest określona w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W rodzinie zastępczej liczba dzieci nie powinna przekraczać trzech. W szczególnie uzasadnionych wypadkach może być zwiększona za zgodą rodziny zastępczej np. w sytuacji liczego rodzeństwa.

Analiza danych zawartych w powyższej tabeli została przedstawiona poniżej. W tym miejscu warto przyjrzeć się danym dotyczącym liczby dzieci, jakie mogłyby zostać umieszczone w rodzinach już istniejących. Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w rodzinie zastępczej zawodowej lub niezawodowej w tym samym czasie może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. Na końcu 2017 roku na terenie powiatu gostyńskiego funkcjonowało 25 rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych. Mogłoby przebywać w nich łącznie maksymalnie 75 dzieci/osób pełnoletnich, a przebywa w tych rodzinach 39 dzieci/osób pełnoletnich. Należy zaznaczyć, że każde przyjęcie dziecka do rodziny odbywa się za zgodą tej rodziny i dodatkowo powinno być uzależnione od warunków materialnych, bytowych oraz predyspozycji osobowościowych członków tej rodziny, w tym również dzieci już w tej rodzinie przebywających. Na końcu 2017 roku w 48 rodzinach zastępczych przebywało 70 dzieci/osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

Wykres 1. Porównanie liczby rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych w 2012 r., 2015 r. i 2017 r.

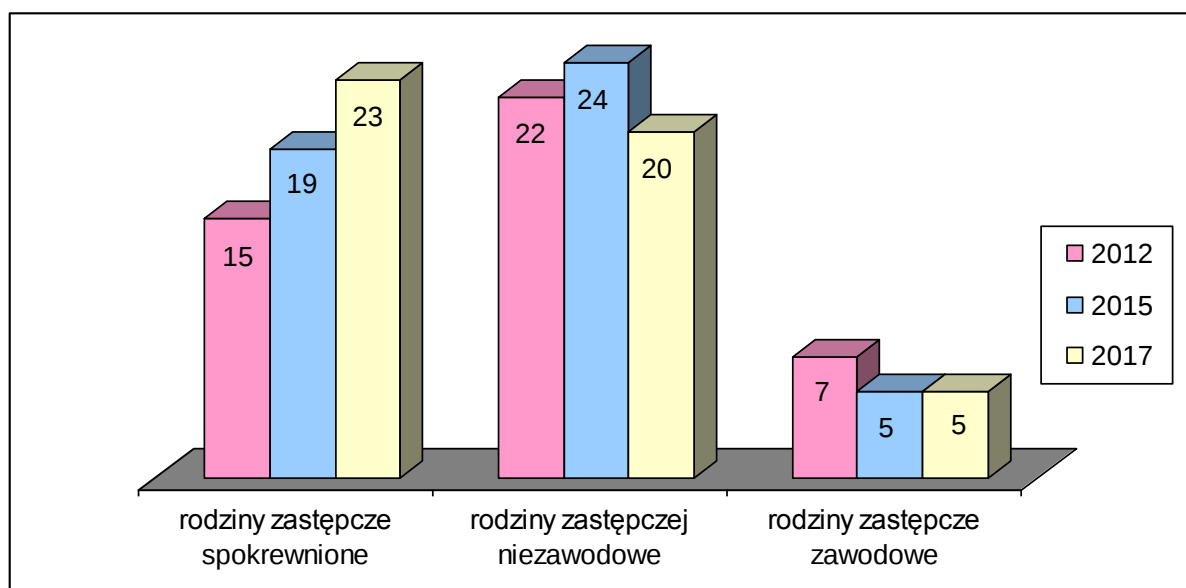
Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Z danych wynika, że w ostatnich latach na terenie powiatu gostyńskiego łączna liczba rodzin zastępczych od 2015 do 2017 roku nie zmieniła się, a liczba dzieci w nich umieszczonych zmalała aż o 11. Duża liczba dzieci w rodzinach wiąże się z dużym obciążeniem rodziców, trudnością w skoncentrowaniu się na indywidualnych potrzebach dzieci, co może prowadzić do przeciążenia i zaniedbania niektórych ważnych kwestii. W przypadku sprawowania opieki nad jednym dzieckiem kondycja rodziny, mimo szczególnych potrzeb dziecka, jest na pewno dużo lepsza. Coraz rzadziej zdarzają się sytuacje zaopiekowania się większą liczbą dzieci przez rodzinę, dlatego liczne rodzeństwa są często umieszczane w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Należy zauważyć, że część rodzin zastępczych została utworzona w ostatnim czasie, a część przestała pełnić swą funkcję ze względu na usamodzielnienie się pełnoletnich wychowanków. Nadal jednak regularnie zdarzają się sytuacje, w których konieczne jest zabranie dziecka z rodziny naturalnej. Dlatego praca z rodzicami biologicznymi w trudnej sytuacji, gdzie istnieje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, jest bardzo istotnym elementem wsparcia, które należy do zadań gmin. Odpowiednia współpraca osób wspierających rodzinę może być alternatywą dla pieczy zastępczej. Ponadto istotne jest szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze, co leży w gestii powiatu, by zapewniać odpowiednie środowisko zastępcze dla dzieci, które – mimo wszystko – nie mogą wychowywać się w domu rodzinnym.

Wykres 2. Liczba poszczególnych typów rodzin zastępczych w 2012 r., 2015 r. i 2017 r.

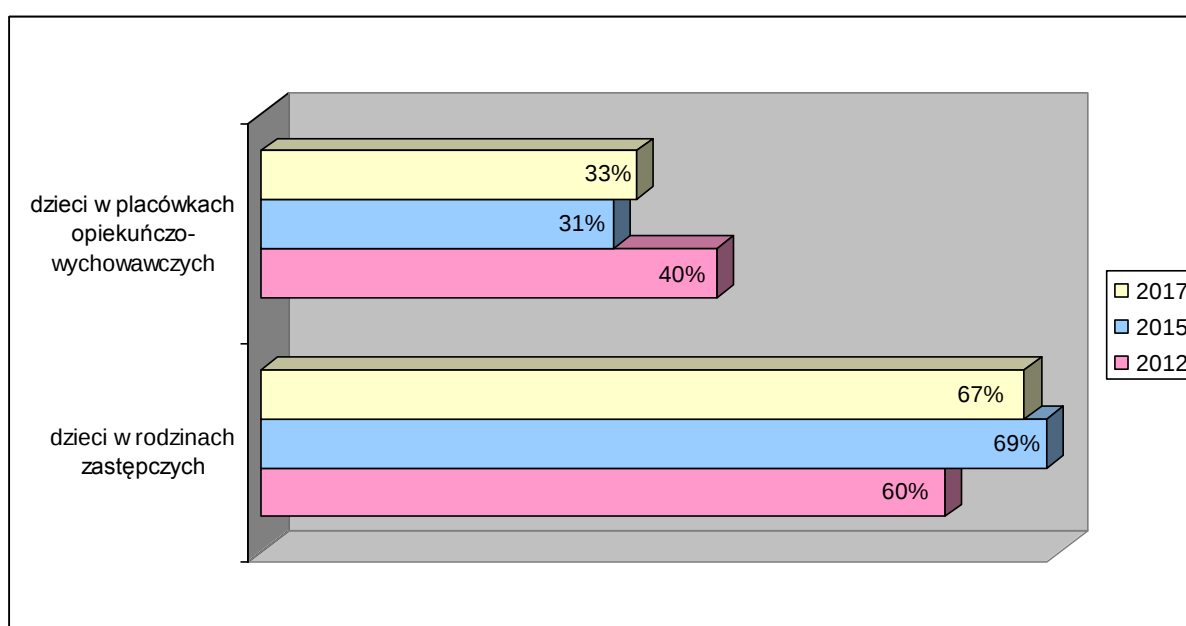

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

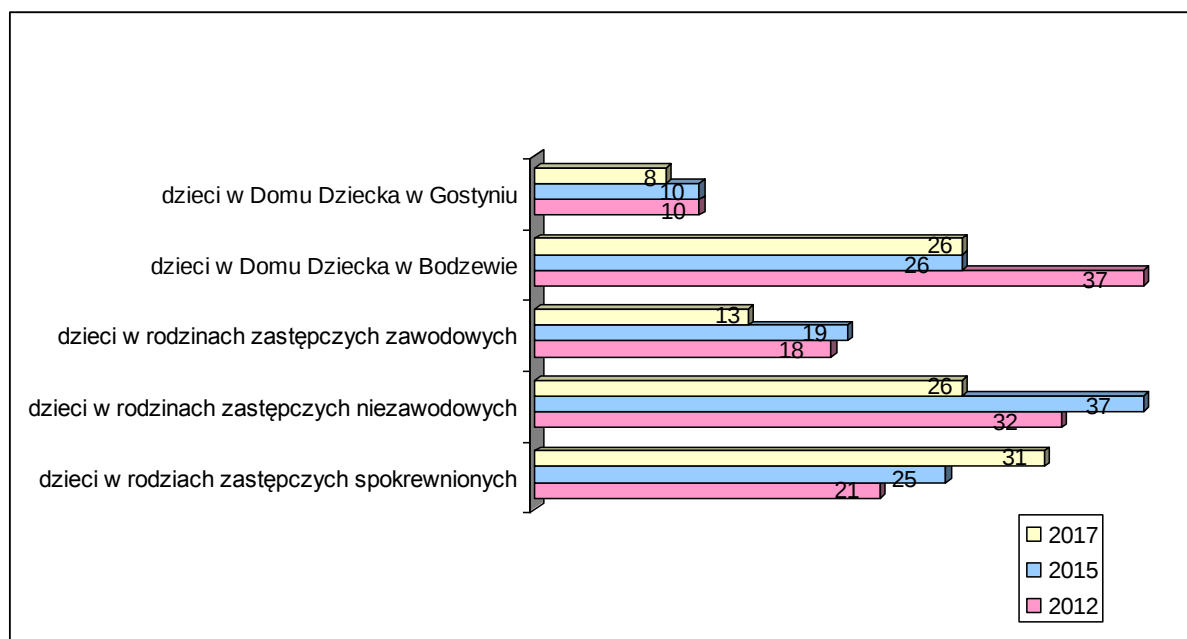
Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych od kilku lat systematycznie wzrasta. Jednocześnie od 2015 roku znacząco maleje liczba rodzin zastępczych niezawodowych. Liczba rodzin zastępczych zawodowych od 2015 roku pozostaje bez zmian. Analizując potrzeby Powiatu Gostyńskiego w zakresie rodzin zastępczych, należy wspierać już istniejące rodziny i rozwijać ich kompetencje. Wskazane jest także kontynuowanie starań o pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, by w razie zaistnienia takiej konieczności zapewnić dzieciom opiekę zastępczą w formie rodzinnej.

Wykres 3. Udział procentowy dzieci w pieczy rodzinnej i instytucjonalnej w 2012 r., 2015 r. i 2017 r.

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Z powyższego wykresu wynika, że znacząca większość dzieci przebywa w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jednakże w ostatnich latach minimalnie wzrósł udział procentowy liczby dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Wykres 4. Dzieci w poszczególnych typach pieczy zastępczej w 2012, 2015 r. i 2017 r.

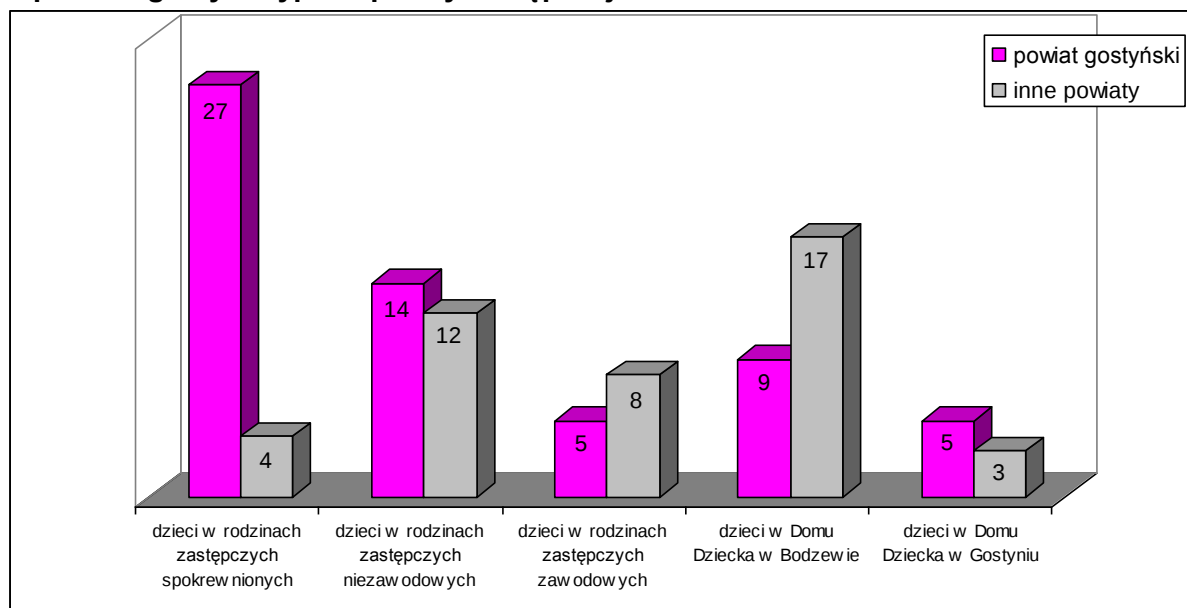
Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

W 2015 roku można było zaobserwować zwiększanie liczby rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych. Łącznie w rodzinach zawodowych i niezawodowych w 2015 roku przebywało 56 dzieci, a w rodzinach spokrewnionych 25 dzieci. Obecnie znacząco wzrasta liczba rodzin zastępczych spokrewnionych. Zazwyczaj sąd wskazuje rodzinę zastępczą bliską dziecku, co może wynikać z dobrej współpracy pomiędzy pracownikami ośrodków pomocy społecznej i sądu. W sytuacjach trudnych najpierw poszukiwane są osoby z rodziny, które mogłyby zająć się dzieckiem, a dopiero wówczas sąd wydaje stosowne postanowienie. W takich przypadkach dzieci często pozostają w dobrze znanym dla siebie miejscu, u bliskich im osób, co sprawia, że mają większe poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji, mniej stresu związanego ze zmianą i rozstaniem z osobami znaczącymi.

Jednocześnie należy zauważyć, że opiekę zastępczą byłoby trudno zapewnić bez placówek opiekuńczo-wychowawczych, ponieważ liczba kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe znacząco spadła, a część dzieci nie może mieć zapewnionej opieki w rodzinach spokrewnionych. Często placówka jest jedyną możliwą formą opieki zastępczej dla licznych rodzeństw czy nastolatków sprawiających trudności wychowawcze. Wysoko wykwalifikowana kadra posiadająca ogromne doświadczenie i przygotowana do pracy z trudną młodzieżą jest w stanie zapewnić właściwą opiekę, odpowiednie wsparcie i przygotować do samodzielnego życia, co może być bardzo trudne dla jednej lub dwóch osób sprawujących funkcję rodziny zastępczej.

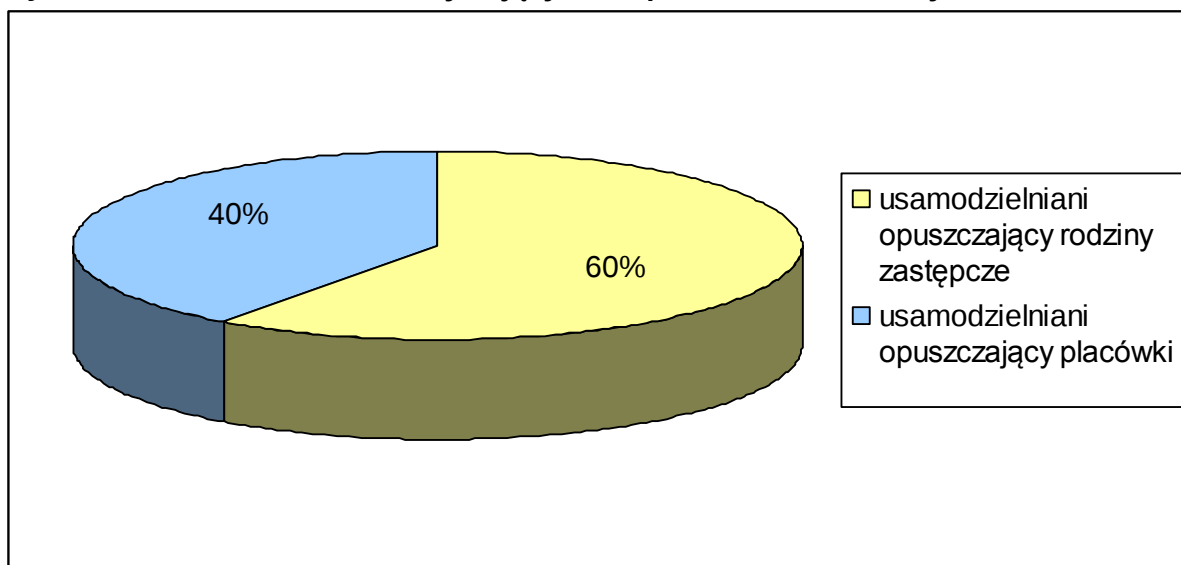
Wykres 5. Liczba dzieci z terenu powiatu gostyńskiego oraz innych powiatów w poszczególnych typach pieczy zastępczej w 2017 r.

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Analiza przedstawionego wykresu wskazuje, że aktualnie na terenie powiatu gostyńskiego przebywa 104 dzieci w różnych formach pieczy zastępczej, w tym 58% stanowią dzieci pochodzące z powiatu gostyńskiego (60 dzieci). W 2015 roku również 58% dzieci przebywających w pieczy zastępczej na terenie powiatu gostyńskiego pochodziło z terenu naszego powiatu. Należy w tym miejscu dodać, że na końcu 2017 roku 13 dzieci z powiatu gostyńskiego było umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów.

Ważne jest, aby powiatowy system pieczy zastępczej nie koncentrował się tylko i wyłącznie na własnych zasobach i potrzebach, lecz był kompatybilny z innymi systemami. Postawa otwarta na potrzeby innych umożliwi lepsze wykorzystanie zasobów, a przede wszystkim daje optymalne możliwości zabezpieczenia dziecka w sytuacjach tego wymagających.

Wykres 6. Usamodzielniani korzystający ze wsparcia PCPR w Gostyniu w 2017 r.

Źródło: dane własne PCPR w Gostyniu

Powyższy wykres obrazuje podział osób usamodzielnianych opuszczających rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej. Ze wsparcia PCPR w Gostyniu na końcu 2017 roku korzystało 9 osób, które opuściły rodziny zastępcze i 6 osób, które opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze. Liczba opuszczających rodziny zastępcze znacząco zmalała (w 2012 roku łącznie 37 osób, a w 2015 r. - 36) ze względu na zmianę przepisów prawa, które obecnie umożliwiają wychowankom pozostanie w rodzinie zastępczej po uzyskaniu pełnoletności w przypadku kontynuowania nauki, co jest dla nich finansowo korzystniejsze i pozwala na lepsze przygotowanie się do samodzielnego życia.

Realizowane działania wspierające i promujące rodzicielstwo zastępcze

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej organizuje i propaguje szereg inicjatyw wspierających rodzicielstwo zastępcze. Prowadzone są festyny rodzinne i inne działania integracyjne, organizowane są grupy wsparcia oraz szkolenia dla rodzin zastępczych. Rodziny mają możliwości diagnozowania dzieci i młodzieży w zakresie dysfunkcji obciążających rozwój dzieci oraz uzyskania pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Przy wsparciu Stowarzyszenia „DZIECKO” pozyskiwane są środki finansowe na kampanie reklamowe i wspierające rodziny zastępcze oraz na doszkalać specjalistyczne rodzin. Zapewnione jest wsparcie ze strony psychologa, pedagoga, koordynatorów rodzinnej

pieczy zastępczej (grupowe oraz indywidualne), które przyczynia się do poszerzania wiedzy i doskonalenia umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych oraz pozyskania niezbędnej pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z opieką nad dziećmi.

PCPR w Gostyniu przyznaje – w sytuacjach uzasadnionych i w ramach możliwości finansowych powiatu – świadczenia fakultatywne, m.in. na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dzwieg osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji. Przyznaje też zawodowym rodzinom zastępczym świadczenia na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego. Istnieje również możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wypoczynku dzieci z rodzin zastępczych poza miejscem zamieszkania, a także świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka do rodziny zastępczej. PCPR w Gostyniu przyznaje też świadczenia na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki. W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą, PCPR w Gostyniu organizuje czasowe umieszczenie w rodzinie pomocowej. Poza tym, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Celem tej pomocy jest wsparcie systemu wychowawczego dla dzieci wymagających specjalnego wsparcia, np. edukacyjnego. Każda forma pomocy finansowej i osobowej przyznawana jest na wniosek rodziny zastępczej.

III.1. Instytucje i organizacje działające na terenie powiatu gostyńskiego w ramach systemu pieczy zastępczej

A. Prowadzone przez powiat gostyński, zgodnie ze stanem faktycznym obowiązującym na dzień 31.12.2018 r.

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Uwagi
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 572-75-28	- koordynator powiatowego systemu pieczy zastępczej
1a.	Zespół do Spraw Pieczy Zastępczej	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 572-75-28	- koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, realizator zadań ustawowych Organizatora Rodzinnej

			Pieczy Zastępczej w powiecie gostyńskim, do których zalicza się m.in. - wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, - poradnictwo specjalistyczne, - organizacja szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, - diagnozowanie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze, - organizowanie grup wsparcia, - wsparcie rodzin pomocowych, - dokonywanie okresowych ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, - gromadzenie dokumentacji dzieci, - współpraca ze środowiskiem lokalnym, mediami, sądami, ośrodkami adopcyjnymi, - prowadzenie rejestru rodzin zastępczych, - prowadzenie sprawozdawczości. Ponadto organizuje dodatkowe działania, w tym: - festyny rodzinne i inne imprezy okolicznościowe, - spotkania integracyjne, - konkursy dla dzieci, Podejmuje również działania wyjaśniające lub interwencyjne w rodzinach.
1b.	Telefon Zaufania	czynny w środy od 15 ⁰⁰ do 18 ⁰⁰ oraz w godzinach urzędowania PCPR	- działający przy PCPR w Gostyniu, obsługiwany przez przeszkolonych wolontariuszy: psychologa, prawnika, terapeutę, pedagoga, pracowników socjalnych, mediatora
1c.	Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 65-572-75-28	- działająca przy PCPR w Gostyniu
1d.	Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 65-572-75-28	- działa przy PCPR w Gostyniu - prowadzenie interwencji kryzysowej i poradnictwo specjalistyczne
1e.	Punkt Wsparcia dla Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 8 tel. 65-572-75-28	- działa przy PCPR w Gostyniu - poradnictwo, doradztwo

1f.	Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	ul. Sikorskiego 3/42, 63-800 Gostyń	- sprawuje opiekę zastępczą do czasu unormowania sytuacji dziecka
2.	Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Bodzewie	Bodzewo 64 63-830 Piaski tel. 65-573-01-23	- obsługuje Dom Dziecka w Bodzewie i Gostyniu
2a.	Dom Dziecka w Bodzewie nr 1	Bodzewo 64 63-830 Piaski tel. 65-573-01-23	- liczba miejsc: 14, placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego
2b.	Dom Dziecka w Bodzewie nr 2	Bodzewo 64 63-830 Piaski tel. 65-573-01-23	- liczba miejsc: 14, placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego
2c.	Dom Dziecka w Gostyniu	ul. Ks. Olejniczaka 12a 63-800 Gostyń	- liczba miejsc: 10, placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego
2d.	Młodzieżowa Świetlica Środowiskowa w Pogorzeli	ul. Rynek 1 63-860 Pogorzela	liczba miejsc: 45, filie w Gostyniu ul. Poznańska 1b, w Krobi ul. Powstańców Wielkopolskich 27 w Gminnym Centrum Kultury i Rekreacji w Pogorzeli ul. Rynek 1

B. Instytucje prowadzone przez gminy, działające w systemie pomocy społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Uwagi
1.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borku Wielkopolskim	63-810 Borek Droga Lisia 1 tel. 65-571-61-12	- wsparcie dla rodzin biologicznych
2.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostyniu	63-800 Gostyń ul. Wrocławska 250 tel. 65-572-01-11	- wsparcie dla rodzin biologicznych
3.	Punkt Wsparcia w Gostyniu	63-800 Gostyń ul. Fabryczna 1	- pomoc prawna, psychologiczna, informacyjna, terapia
4.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krobi	63-840 Krobia ul. Powstańców Wlkp. 126 tel. 65-571-11-09	- wsparcie dla rodzin biologicznych
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pępowie	63-830 Pępowo ul. Nadstawek 6 tel. 65-572-24-61	- wsparcie dla rodzin biologicznych

6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piaskach	63-820 Piaski ul. Szkolna 1 tel. 65-571-90-30	- wsparcie dla rodzin biologicznych
7.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pogorzeli	63-730 Pogorzela Rynek 1 tel. 65-573-49-53	- wsparcie dla rodzin biologicznych
8.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu	64-125 Poniec ul. Krobska 45a tel. 65-573-13-18	- wsparcie dla rodzin biologicznych
W każdej gminie działa Zespół Interdyscyplinarny (zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie).			
W strukturach urzędów gmin działają Gminne Komisje do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.			

C. Placówki współpracujące

Lp.	Nazwa placówki	Adres
1.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Wrocławska 8 tel. 65-572-31-77
2.	Poradnia Zdrowia Psychicznego w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Przy Dworcu 4 A tel. 65-572-27-27
3.	Sąd Rejonowy w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Sądowa 1 tel. 65-572-06-96
4.	Komenda Powiatowa Policji w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Wrocławska 44 tel. 65-575-82-00, 65-575-82-11
5.	Samodzielny Zespół Opieki Zdrowotnej w Gostyniu	63-800 Gostyń, ul. Karola Marcinkowskiego 8, tel. 65-322-68-00
6.	szkoły powiatowe i gminne	
7.	Ośrodek Mediacyjny Stowarzyszenia „DZIECKO”	63-800 Gostyń, ul. Wrocławska 8, tel. 725-167-236, mail stowarzyszeniedziecko@wp.pl

D. Organizacje pozarządowe działające w obszarze wspierania dzieci i rodzin

Lp.	Organizacja	Działania
1.	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Kasia” ul. Polna 72a 63-800 Gostyń tel. 664-826-362	– prowadzenie terapii logopedycznej (pracownia logopedyczna) – prowadzenie rehabilitacji ruchowej (sala rehabilitacji) – wsparcie dla rodzin z dziećmi specjalnej troski
2.	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Umysłowo „Nie Sami” ul. Polna 72a	– zajęcia plastyczne dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej – rehabilitacja ruchowa – organizowanie imprez kulturalno-

	63-800 Gostyń tel. 508-125-453	rozrywkowych dla osób niepełnosprawnych
3.	Stowarzyszenie „DZIECKO” ul. Bojanowskiego 14a 63-800 Gostyń	– organizowanie półkolonii, szkoleń i warsztatów terapeutycznych dla rodzin i dzieci – socjoterapia dzieci i młodzieży – prowadzenie Punktu Wsparcia dla Rodzin
4.	Stowarzyszenie BAZA ul. Górna 89 A 63-800 Gostyń	– pomoc terapeutyczna dzieciom z dysfunkcjami – prowadzenie gminnej placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej – świetlica socjoterapeutyczna BAZA w Gostyniu
5.	Zgromadzeniem Sióstr Służebniczek BDNP, Prowincja Krakowska ul. Jana Pawła II 16-17 63-800 Gostyń	– prowadzenie placówki wsparcia dziennego „Promyki Dobra”
6.	Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych Powiatu Gostyńskiego "Nadia" ul. Kochanowskiego 23 63-800 Gostyń	– wspieranie rodzin zastępczych

III.2. Analiza SWOT obszaru wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz usług opiekuńczo – wychowawczych w powiecie gostyńskim

A. Słabe strony

- brak kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych,
- spora liczba osób w podeszłym wieku ubiegających się lub pełniących funkcję rodziny zastępczej dla wnuków – często mających ograniczenia i trudności w prawidłowym wypełnieniu tej roli,
- brak mieszkania chronionego dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej,
- nasilająca się dysfunkcjonalność rodzin biologicznych, zwłaszcza w zakresie opiekuńczo-wychowawczym,
- niewystarczające i zbyt późne wsparcie dla rodzin naturalnych z problemami opiekuńczo-wychowawczymi lub innymi,
- zbyt mała świadomość rodziców biologicznych dotycząca sfery wychowawczej, potrzeb dzieci, a szczególnie zagrożeń, na jakie narażone są dzieci (uzależnienia behawioralne, uzależnienia od środków psychoaktywnych, zaniedbania, nadopiekuńczość),
- niewystarczające działania profilaktyczne w sferze wspierania i dokształcania rodziców biologicznych,

- h) zbyt mała świadomość potrzeby samokształcenia się rodziców w zakresie wspierania rozwoju dzieci i korzystania z pomocy specjalistów,
- i) brak wystarczającej liczby specjalistów, w tym asystentów rodzin przygotowanych do pracy z rodzinami problemowymi,
- j) niewystarczająca liczba specjalistycznych placówek, punktów udzielających rodzinie wsparcia środowiskowego,
- k) stygmatyzacja osób i rodzin korzystających z pomocy specjalistycznej – mała świadomość społeczna,
- l) niewystarczająca liczba specjalistów udzielających pomocy rodzicom mających trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- m) brak poradnictwa specjalistycznego dla rodziców i dzieci na terenach niektórych gmin,
- n) niewystarczająca liczba miejsc, klubów dla starszych dzieci i młodzieży zagospodarowujących czas wolny.

B. Mocne strony

- a) w PCPR działa zespół przeszkolonych mediatorów,
- b) przy PCPR działa zespół przeszkolonych trenerów rodzin zastępczych, posiadający uprawnienia do szkolenia programem „Rodzina zastępcza”,
- c) przy PCPR działa Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- d) przy PCPR działa Punkt Wsparcia dla Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin,
- e) działa Bonifratski Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Piaskach-Marysinie,
- f) działa 1 powiatowa młodzieżowa świetlica środowiskowa z trzema miejscami wykonywania działań,
- g) działa 5 rodzin zastępczych zawodowych, w tym jedna pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego,
- h) w każdej gminie działa Zespół Interdyscyplinarny oraz w miarę potrzeb powoływane są grupy robocze zajmujące się poszczególnymi przypadkami przemocy w rodzinie,
- i) działa Powiatowy Zespół Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy, wspierający działania Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu,
- j) dobrze funkcjonują Dom Dziecka w Bodzewie nr 1, Dom Dziecka w Bodzewie nr 2 i Dom Dziecka w Gostyniu, zapewniające w zdecydowanej większości opiekę nad dziećmi powyżej 10. roku życia,
- k) organizowane są i prowadzone szkolenia i warsztaty dla rodziców przez PCPR, Stowarzyszenie "Dziecko" i Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Gostyniu,
- l) prowadzone są grupy wsparcia dla rodzin zastępczych,

- m) PCPR zatrudnia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- n) przy PCPR działa biblioteka metodyczna dla specjalistów oraz rodzin,
- o) zespół trenerów PCPR realizuje programy wspierające kompetencje opiekuńczo - wychowawcze dla rodziców,
- o) działa specjalistyczne poradnictwo rodzinne,
- p) trenerzy PCPR w Gostyniu prowadzą program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy domowej,
- q) publikowane są poradniki dla rodziców,
- r) dobra współpraca jednostek i organizacji działających w sferze pieczy zastępczej,
- s) realizowane są przedsięwzięcia na rzecz potrzebujących osób i rodzin, np. coroczna akcja „Mikołaje”, festyny rodzinne, wypożyczalnia sprzętu dla osób z niepełnosprawnością
- t) działa Ośrodek Mediacyjny, prowadzący mediacje sądowe i pozasądowe, w tym rodzinne.

III. 3. Wnioski

Powiat Gostyński dysponuje rozwiniętą infrastrukturą pieczy zastępczej, obejmującą takie zasoby jak: rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego, placówki opiekuńczo -wychowawcze typu socjalizacyjnego oraz placówki wsparcia dziennego. Ich działalność wspiera PCPR w Gostyniu – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Mając na uwadze wcześniej poczynione spostrzeżenia, należy ocenić, że istniejące zasoby są wystarczające w stosunku do potrzeb występujących na terenie powiatu gostyńskiego. Jednakże ze względu na charakter spraw, które czasami nie sposób przewidzieć (m.in. śmierć, choroba rodziców), zwiększenie liczby rodzin niezawodowych znajduje swoje uzasadnienie. Kolejnym priorytetem na najbliższe lata jest podnoszenie poziomu funkcjonowania pieczy zastępczej – jest to zgodne z zadaniami określonymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Usprawnianie odbywać się będzie zarówno poprzez polepszanie warunków pobytu dzieci w pieczy, jak i rozszerzanie i intensyfikację fachowego wsparcia i specjalistycznego poradnictwa. Obejmować też będzie dalszą specjalizację w odniesieniu do placówek opiekuńczo-wychowawczych. Od 1 grudnia 2018 roku w Bodzewie funkcjonują dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze, każda sprawuje pieczę nad 14 wychowankami, co jest zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Niezbędnym warunkiem prawidłowej realizacji Programu Rozwoju Pieczy w Powiecie

Gostyńskim jest też kształtowanie współpracy wszystkich służb realizujących zadania w zakresie pieczy zastępczej.

IV. Cel strategiczny Programu

Zapewnienie dzieciom, przebywającym poza rodziną naturalną, właściwej opieki i wychowania w pieczy zastępczej na terenie powiatu oraz podjęcie pracy z rodziną pochodzenia dziecka umożliwiającej powrót dziecka do rodziny lub, gdy jest to niemożliwe, dążenie do przysposobienia, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – zapewnienie opieki i wychowania w środowisku zastępczym.

V. Cele Programu i zadania do realizacji

Cel 1: PROFILAKTYKA

Zapobieganie kierowania dzieci do pieczy zastępczej poprzez pracę z rodzinami mającymi problemy w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcjonalności.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Działania profilaktyczne, mające na celu wsparcie gminnych działań przeciwdziałających zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania rodziny w środowisku poprzez m.in. poradnictwo rodzinne, prowadzenie oddziaływań profilaktycznych w szkołach, świetlicach środowiskowych i innych placówkach wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie powiatu, a także prowadzenie zajęć warsztatowych dla rodziców, wzmacniających ich kompetencje rodzicielskie i wspieranie rodziców w wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne, terapeutyczne, pedagogiczne.	2019 r. - 2021 r.	ośrodki pomocy społecznej, PCPR, powiatowe świetlice środowiskowe, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
2.	Promowanie wartości rodziny wśród lokalnej społeczności poprzez audycje, ulotki, artykuły w prasie, radiu, telewizji i Internecie, a także organizowanie festynów rodzinnych, konferencji itp.	2019 r. - 2021 r.	instytucje i organizacje z obszaru powiatu gostyńskiego

Cel 2: WSPIERANIE RODZIN ZASTĘPCZYCH

Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez akcje promujące ideę rodzicielstwa zastępczego oraz prowadzenie szkoleń kwalifikacyjnych dla pozyskanych kandydatów na rodziny zastępcze.	2019 r. - 2021 r.	PCPR
2.	Tworzenie i finansowanie świadczeń i wynagrodzeń.	2019 r. - 2021 r.	Rada Powiatu Gostyńskiego, PCPR
3.	Wspieranie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania, pomoc poprzez prowadzenie mediacji w sytuacjach konfliktowych, udzielanie pomocy specjalistycznej (m.in. psychologicznej, pedagogicznej, prawnej itp.) rodzinom zastępczym i ich dzieciom.	2019 r. - 2021 r.	PCPR
4.	Przyznawanie w uzasadnionych przypadkach świadczeń fakultatywnych dla rodzin zastępczych.	2019 r. - 2021 r.	Rada Powiatu Gostyńskiego, PCPR
5.	Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy.	zgodnie z potrzebami rodzin	PCPR

6.	Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych, zapewnienie wsparcia specjalistów na ww. spotkaniach.	na bieżąco, w terminach dostosowanych do potrzeb rodzin	PCPR
7.	Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym poprzez rodziny pomocowe.	zgodnie z potrzebami	Rada Powiatu, PCPR
8.	Organizowanie wsparcia poprzez superwizje dla rodzin zastępczych.	zgodnie z potrzebami	Rada Powiatu, PCPR
9.	Zatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	zgodnie z przepisami prawa i w miarę pozyskiwania środków na zatrudnianie	Rada Powiatu, PCPR
10.	Wyznaczenie limitu nowo tworzonych rodzin zastępczych zawodowych:	-	PCPR
	1 rodzina	2019 r.	
	1 rodzina	2020 r.	
	1 rodzina	2021 r.	
11.	Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej oraz innych podmiotów.	2019 r. - 2021 r.	PCPR
12.	Wspieranie działania rodzin zastępczych przez placówki wsparcia dziennego.	2019 r. - 2021 r.	powiatowe świetlice środowiskowe
13.	Wspieranie pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w usamodzielnieniu się.	2019 r. - 2021 r.	rodziny zastępcze, PCPR

Cel 3: WSPIERANIE RODZIN BIOLOGICZNYCH

Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w celu zapewnienia możliwości jak najszybszego powrotu dzieci do rodziców biologicznych.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie, realizacja planów pomocy dziecku i rodzinie; organizowanie zajęć warsztatowych, zawieranie kontraktów, indywidualne rozmowy z rodzinami, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, pomoc specjalistyczna.	2019 – 2021 r.	koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej we współpracy z asystentami rodzin, PCPR, OPS-y
2.	Nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów między dziećmi w pieczy zastępczej i ich rodzicami biologicznymi.	2019 – 2021 r.	rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze
3.	Rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej, ukierunkowanej na poprawę sytuacji rodzin biologicznych, pozwalającej na powrót dziecka do rodziny.	2019 – 2021 r.	PCPR, OPS-y oraz inne instytucje i organizacje

Cel 4: INSTYTUCJONALNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ

Utrzymanie poziomu świadczonych usług na terenie powiatu gostyńskiego w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Wspieranie pełnoletnich wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia	2019 – 2021 r.	Dom Dziecka w Bodzewie nr 1, Dom Dziecka w Bodzewie nr 2, Dom Dziecka w Gostyniu, PCPR
2.	Poszerzenie współpracy z instytucjami, organizacjami oraz praca z rodzicami biologicznymi w celu zminimalizowania liczby dzieci poniżej 10 r. ż. umieszczanych i umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	2019 – 2021 r.	PCPR, Dom Dziecka w Bodzewie nr 1, Dom Dziecka w Bodzewie nr 2, Dom Dziecka w Gostyniu
3.	Rozwój wolontariatu na rzecz dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	2019 – 2021 r.	Dom Dziecka w Bodzewie nr 1, Dom Dziecka w Bodzewie nr 2, Dom Dziecka w Gostyniu, PCPR

Cel 5: USAMODZIELNIANI WYCHOWANKOWIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Pomoc usamodzielnianym wychowankom w pozyskaniu mieszkań z zasobów gmin	2019 – 2021 r.	PCPR, samorządy gmin
2.	Wspieranie finansowe i rzeczowe usamodzielnianych wychowanków	2019 – 2021 r.	PCPR, Dom Dziecka w Bodzewie nr 1, Dom Dziecka w Bodzewie nr 2, Dom Dziecka w Gostyniu
3.	Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych	2019 – 2021 r.	PCPR, Dom Dziecka w Bodzewie nr 1, Dom Dziecka w Bodzewie nr 2, Dom Dziecka w Gostyniu
4.	Motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy	2019 – 2021 r.	PCPR, PUP
5.	Podjęcie działań mających na celu utworzenie mieszkania chronionego dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej	2019 – 2021 r.	PCPR, samorząd powiatowy i samorządy gminne

Cel 6: SPECJALIŚCI

Wspieranie specjalistów z zakresu pieczy zastępczej poprzez podnoszenie kwalifikacji i szkolenia.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Dokształcanie specjalistyczne dla specjalistów pracujących w zakresie pieczy zastępczej, szczególnie koordynatorów	2019 – 2021 r.	PCPR, samorząd powiatowy
2.	Superwizja, w tym pracy socjalnej	2019 – 2021 r.	PCPR, samorząd powiatowy

VI. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.
2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo-wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych.
3. Zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych.
4. Zapewnienie opieki dzieciom poniżej 10. roku życia wyłącznie w rodzinnych formach pieczy zastępczej.
5. Wzmocnienie istniejących rodzin zastępczych poprzez podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy, przyznawanie świadczeń fakultatywnych, organizowanie pomocy wolontariuszy.
6. Kontynuowanie zatrudnienia koordynatorów w liczbie stosownej do przepisów prawa i potrzeb.
7. Zapewnienie kompleksowej pomocy i wsparcia osobom usamodzielnianym w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym poprzez wsparcie rzeczowe i finansowe.

8. Zaktywizowanie osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym oraz zmotywowanie do kontynuowania nauki, uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz podejmowania pracy.
9. Zwiększenie liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej.
10. Diagnoza i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
11. Zmniejszenie liczby dzieci z powiatu gostyńskiego umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
12. Utworzenie mieszkania chronionego dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

VII. ZAGROŻENIA DLA REALIZACJI DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PROGRAMIE

1. Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej.
2. Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych.
3. Brak kandydatów na przyjęcie do rodzinnej pieczy zastępczej dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania oraz nastolatków.
4. W większości przypadków brak współpracy ze strony naturalnych rodziców w celu powrotu dziecka do rodziny.
5. Zmniejszająca się liczba rodzin adopcyjnych gotowych wychowywać więcej niż jedno dziecko.
6. Długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka.
7. Trudności we współpracy z innymi instytucjami zaangażowanymi w pomoc dziecku i rodzinie.
8. Niewystarczająca współpraca usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej (nierealizowanie indywidualnych programów usamodzielnienia).
9. Niewystarczająca współpraca części rodzin zastępczych z instytucjami.
10. Podział środowiska rodzin zastępczych wynikający z odmiennego ujęcia w przepisach prawa, co skutkuje różnymi możliwościami wspierania tych rodzin przez powiat.
11. Niewystarczające kompetencje i zdolności części rodzin zastępczych i wynikająca z tego postawa oczekująca wyręczenia przez instytucje w realizacji podstawowych zadań nałożonych na rodziny zastępcze.

12. Brak środków finansowych na utworzenie mieszkania chronionego dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

VIII. SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu.

Monitorowanie „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gostyńskim na lata 2019 - 2021” odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu Gostyńskiego i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

IX. ZAKOŃCZENIE:

Przedstawiony Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gostyńskim na lata 2019 - 2021 wyznacza kierunki działań, zmierzające do wzmocnienia systemu pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin zastępczych niezawodowych. Nadrzędnym celem wszystkich działań wskazanych w Programie jest wspieranie procesu wychowawczego oraz zapewnienie dzieciom – dotkniętym koniecznością wychowywania poza rodziną naturalną – właściwej opieki i wychowania w pieczy zastępczej na terenie powiatu. W sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej podjęcie pracy z rodziną pochodzenia dziecka umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub – gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Działania PCPR w Gostyniu od wielu lat koncentrują się na realizowaniu różnorodnych działań skierowanych na pomoc dziecku. W oparciu o wieloletnie doświadczenia PCPR Program kładzie nacisk na rozwój współpracy między lokalnymi instytucjami działających na rzecz rodziny, na skuteczną pracę rodzin zastępczych z dziećmi oraz wspieranie rodzin zastępczych w prawidłowym wypełnianiu swoich zadań, a także utrzymanie istniejących zasobów pieczy instytucjonalnej.

Realizacja Programu wymaga zaangażowania i dużej odpowiedzialności ze strony wielu instytucji: samorządów, władz lokalnych, sądów, PCPR, gmin i ośrodków pomocy

społecznej działających na terenie powiatu, lokalnych organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, placówek służby zdrowia, oświaty itd., a przede wszystkim ze strony rodzin zastępczych. Tylko przy pełnej współpracy ww. podmiotów realizacja Programu może być pełna i efektywna.